MAGDA VOLONCIU
LUIZA LUNGU

Dreptul muncii

Editura Hamangiu

Cuprins

CAPITOLUL I. INTRODUCERE ÎN DREPTUL MUNCII 1
Secțiunea 1. Despre noțiunea de „muncă" și „dreptul muncii" 1
Secțiunea a 2-a. Izvoarele dreptului muncii 5

CAPITOLUL II. PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE DREPTULUI MUNCII 11
Secțiunea 1. Libertatea muncii și dreptul la muncă 11
§1. Dimensiunea constituțională și europeană a principiului 14
§2. Jurisprudența CEDO 14
§3. Dreptul fundamental la muncă și la libera alegere a locului de muncă (art. 9 C. muncii) – libera circulație 15
Secțiunea a 2-a. Egalitatea de tratament și nediscriminarea 17
§1. Formele de discriminare prevăzute de Codul muncii 17
§2. Răspunderea juridică pentru discriminare 19
§3. Jurisprudența Curții Constituționale și exemple practice 20
Secțiunea a 3-a. Dreptul la liberă asociere 24
Secțiunea a 4-a. Principiul consensualismului și al bunei-credințe (art. 8 C. muncii) 27
§1. Principiul consensualismului 27
§2. Principiul bunei-credințe 28

CAPITOLUL III. CONTRACTUL INDIVIDUAL DE MUNCĂ. PĂRȚILE CONTRACTULUI 29
Secțiunea 1. Contractul individual de muncă. Definiție 29
Secțiunea a 2-a. Părțile contractului individual de muncă 29
§1. Salariatul 29
§2. Angajatorul 31
§3. Autoritatea angajatorului. Subordonarea salariatului față de autoritatea angajatorului său 33

Secțiunea a 3-a. Caracteristicile/Trăsăturile contractului individual de muncă _____ *35*
§1. Contractul individual de muncă este un contract bilateral, sinalagmatic și cu titlu oneros _____ 35
§2. Contractul individual de muncă este un contract comutativ _____ 38
§3. Contractul individual de muncă este calificat ca un contract cu prestații succesive _____ 39
§4. De regulă, contractul individual de muncă este un contract pur și simplu, neafectat de modalități _____ 39
§5. Contractul individual de muncă – contract *intuitu personae* _____ 40
§6. Contractul individual de muncă presupune obligația de a da și de a face _____ 42
§7. Contractul individual de muncă și alte forme de prestare a muncii _____ 45

CAPITOLUL IV. ÎNCHEIEREA CONTRACTULUI DE MUNCĂ. CONDIȚIILE GENERALE ȘI SPECIALE _____ 46
Secțiunea 1. Capacitatea părților _____ *47*
§1. Capacitatea salariatului _____ 47
§2. Capacitatea angajatorului _____ 48
Secțiunea a 2-a. Consimțământul _____ *49*
Secțiunea a 3-a. Obiectul și cauza _____ *50*
Secțiunea a 4-a. Forma contractului individual de muncă _____ *51*
§1. De la consensualism la exigența formei scrise _____ 51
§2. Modelul-cadru și caracterul contractului _____ 52
§3. Limba contractului _____ 52
§4. Semnătura electronică și digitalizarea relațiilor de muncă _____ 53
§5. Înregistrarea contractului în Revisal _____ 53
§6. Efectele asupra vechimii în muncă _____ 55
§7. Noțiunea de muncă nedeclarată (art. 15^1 C. muncii) și muncă subdeclarată (art. 15^2 C. muncii) _____ 56
Secțiunea a 5-a. Durata contractului de muncă _____ *57*

Secțiunea a 6-a. Examinarea medicală la angajare și pe parcursul raportului de muncă _____ *58*

CAPITOLUL V. CONȚINUTUL CONTRACTULUI INDIVIDUAL DE MUNCĂ _____ **60**

Secțiunea 1. Clauzele esențiale ale contractului individual de muncă. Obligația de informare _____ *60*

§1. Conținutul obligației de informare _____ 61

§2. Obligația de informare și efectele asupra contractului individual de muncă _____ 66

§3. Modificarea contractului și actul adițional _____ 66

§4. Dreptul la asistență _____ 67

§5. Contractul de confidențialitate _____ 67

§6. Jurisprudența privind obligația de informare _____ 68

§7. Sancțiunile pentru nerespectarea obligației de informare _____ 69

Secțiunea a 2-a. Clauze facultative _____ *70*

§1. Clauza de neconcurență _____ 70

1.1. Indemnizația de neconcurență _____ 74

1.2. Durata și efectele clauzei de neconcurență _____ 75

1.3. Situațiile de excepție _____ 75

1.4. Rațiunea limitării duratei _____ 76

1.5. Limitele și protecțiile salariatului în aplicarea clauzei de neconcurență _____ 77

1.6. Determinarea terților și a ariei geografice _____ 77

1.7. Rolul instanței în diminuarea efectelor clauzei _____ 78

1.8. Sancțiunile și efectele nerespectării clauzei de neconcurență _____ 79

1.9. Încetarea efectelor clauzei _____ 80

§2. Clauza de mobilitate _____ 81

2.1. Condițiile de încheiere și natura juridică _____ 81

2.2. Efectele clauzei și diferențele față de alte instituții _____ 82

2.3. Drepturile salariatului și prestațiile compensatorii _____ 82

2.4. Limitele clauzei _____ 83

2.5. Neexecutarea clauzei _____ 83

§3. Clauza de confidențialitate ____ 84
3.1. Forma și durata clauzei ____ 85
3.2. Nerespectarea obligației de confidențialitate ____ 85
Secțiunea a 3-a. Perioada de probă ____ *86*
§1. Perioada de probă – instrument de verificare a aptitudinilor ____ 86
§2. Natura juridică: perioada de probă ca o „clauză de dezicere” ____ 87
§3. Durata perioadei de probă ____ 87
§4. Încetarea contractului în perioada de probă ____ 88
Secțiunea a 4-a. Drepturile și obligațiile părților ____ *89*
§1. Principalele drepturi ale salariatului ____ 89
1.1. Dreptul la salarizare pentru munca depusă ____ 90
1.2. Dreptul la repaus zilnic și săptămânal și dreptul la concediul de odihnă ____ 90
1.3. Dreptul la egalitate de șanse și de tratament ____ 91
1.4. Dreptul la demnitate în muncă ____ 92
1.5. Dreptul de a presta activitatea în condiții de securitate și sănătate ____ 93
1.6. Dreptul la pregătire profesională ____ 94
1.7. Dreptul la informare și consultare ____ 94
1.8. Dreptul de a participa la determinarea și ameliorarea condițiilor de muncă ____ 95
1.9. Dreptul la protecție în caz de concediere ____ 96
1.10. Dreptul la negociere ____ 97
1.11. Dreptul de a participa la acțiuni colective ____ 97
1.12. Dreptul de a constitui sau adera la un sindicat ____ 98
1.13. Dreptul de a solicita trecerea pe un post vacant mai favorabil ____ 99
1.14. Alte drepturi prevăzute de lege sau contractele colective ____ 99
§2. Principalele obligații ale salariatului ____ 100
2.1. Obligația de a realiza norma de muncă sau de a îndeplini atribuțiile din fișa postului ____ 100
2.2. Obligația de a respecta disciplina muncii ____ 100

2.3. Obligația de a respecta regulamentul intern, contractul colectiv și contractul individual de muncă 101
2.4. Obligația de fidelitate față de angajator în executarea atribuțiilor de serviciu 102
2.5. Obligația de a respecta măsurile de securitate și sănătate în muncă 103
2.6. Obligația de a respecta secretul de serviciu 104
2.7. Alte obligații prevăzute de lege sau de contractele colective de muncă aplicabile 104
§3. Principalele drepturi ale angajatorului 105
3.1. Prerogativa organizatorică – a stabili organizarea și funcționarea unității 105
3.2. A stabili atribuțiile corespunzătoare fiecărui salariat 107
3.3. Să dea dispoziţii cu caracter obligatoriu pentru salariat, sub rezerva legalităţii lor 108
3.4. Să exercite controlul asupra modului de îndeplinire a sarcinilor de serviciu 109
3.5. Să constate săvârşirea abaterilor disciplinare şi să aplice sancţiunile corespunzătoare 110
3.6. Obiectivele de performanță și criteriile de evaluare 111
§4. Principalele obligații ale angajatorului [art. 40 alin. (2) C. muncii] 112
4.1. Să informeze salariații asupra condițiilor de muncă și a elementelor raportului de muncă 112
4.2. Să asigure permanent condițiile tehnice și organizatorice avute în vedere la normarea muncii 113
4.3. Să acorde salariaților toate drepturile legale și convenționale 114
4.4. Să comunice periodic situația economico-financiară 114
4.5. Să se consulte cu sindicatul/reprezentanții salariaților 114
4.6. Să plătească contribuțiile și impozitele, respectiv să rețină și să vireze sumele datorate de salariați 115

4.7. Să înființeze registrul general de evidență a salariaților și să opereze înregistrările prevăzute de lege 115
4.8. Să elibereze, la cerere, documente care atestă calitatea de salariat 116
4.9. Să asigure confidențialitatea datelor cu caracter personal ale salariaților 116
4.10. Să răspundă motivat, în scris, în 30 de zile, la cererea de trecere pe un post vacant cu condiții mai favorabile 116
Secțiunea a 5-a. Teoria drepturilor câștigate în dreptul muncii. Interpretarea art. 38 C. muncii *117*

CAPITOLUL VI. CONTRACTE SPECIFICE 121
Secțiunea 1. Contractele individuale de muncă pe durată determinată *121*
§1. Cazurile în care se poate încheia contractul pe durată determinată (art. 83 C. muncii) 122
§2. Durata maximă, prelungirea și succesiunea 125
§3. Sancțiuni și efecte 126
Secțiunea a 2-a. Contractul pe timp parțial *126*
§1. Forma şi natura juridică a contractului 127
§2. Salariatul comparabil 128
§3. Conţinutul contractului de muncă cu timp parţial 128
§4. Drepturile salariatului cu timp parţial 128
§5. Interdicţia efectuării orelor suplimentare 129
§6. Transferul şi informarea salariaţilor 129
§7. Jurisprudența CJUE 129
Secțiunea a 3-a. Munca la domiciliu *130*
§1. De la „locul clasic al muncii" la domiciliul salariatului 130
§2. Formele contractului 130
§3. Egalitatea de tratament și obligațiile corelative 131
§4. Organizarea timpului de muncă: autonomie și rezultat 131
§5. Conținutul obligatoriu al CIM pentru munca la domiciliu 131
§6. Munca la domiciliu vs. telemunca 132

Secțiunea a 4-a. Telemunca *134*
§1. Clauzele obligatorii în CIM 135
§2. Regimul sancționator 135
§3. Sănătate și securitate în muncă (SSM) în telemuncă 136
§4. Obligațiile specifice ale părților în telemuncă 137
Secțiunea a 5-a. Munca prin agent de muncă temporară *138*
§1. Cine poate fi agent de muncă temporară 139
§2. Contractele implicate 140
§3. Durata misiunii. Prelungiri 142
§4. Egalitatea de tratament față de salariații utilizatorului 142
§5. Organizarea muncii, pontaj, salarizare și SSM 143
§6. Încetarea misiunii și a raporturilor 144

CAPITOLUL VII. MODIFICAREA CONTRACTULUI INDIVIDUAL DE MUNCĂ **145**
Secțiunea 1. Regula în materia modificării contractului de muncă. Obiectul modificării *145*
§1. Obiectul modificării contractului individual de muncă 146
Secțiunea a 2-a. Limitele modificării contractului individual de muncă *147*
§1. Interdicția modificării unilaterale cu caracter definitiv 147
§2. Limitele materiale ale modificării contractului 148
§3. Raportul dintre clauzele esențiale și prerogativa angajatorului de direcție 148
Secțiunea a 3-a. Modalități de modificare a contractului de muncă *149*
§1. Modificarea poate interveni prin acordul părților, prin lege (de drept) sau unilateral 149
Secțiunea a 4-a. Delegarea și detașarea *150*
§1. Delegarea 150
§2. Detașarea 152
Secțiunea a 5-a. Schimbarea temporară a locului și felului muncii *155*
§1. Cazurile de aplicare – forța majoră 156
§2. Sancțiunea disciplinară 157
§3. Măsura de protecție a salariatului 157

CAPITOLUL VIII. SUSPENDAREA CONTRACTULUI INDIVIDUAL DE MUNCĂ ____ 159
Secțiunea 1. Noțiune și efecte ____ 159
Secțiunea a 2-a. Suspendarea de drept a contractului individual de muncă ____ 161
§1. Cazurile de suspendare de drept (art. 50 C. muncii) ____ 161
1.1. Concediul de maternitate ____ 161
1.2. Incapacitatea temporară de muncă (concediul medical) ____ 162
1.3. Carantina ____ 163
1.4. Exercitarea unei funcții în cadrul unei autorități executive, legislative ori judecătorești ____ 164
1.5. Îndeplinirea unei funcții de conducere salarizate în sindicat ____ 164
1.6. Forța majoră ____ 165
1.7. Arestarea preventivă a salariatului ____ 165
1.8. Expirarea avizelor/autorizațiilor/atestărilor necesare exercitării profesiei ____ 166
1.9. Alte cazuri prevăzute de lege ____ 167
§2. Efecte specifice ale suspendării de drept ____ 167
Secțiunea a 3-a. Suspendarea pentru motive ce țin de persoana salariatului ____ 168
§1. Concediul pentru creșterea copilului [lit. a)] ____ 168
§2. Concediul pentru îngrijirea copilului bolnav [lit. b)] ____ 170
§3. Concediul paternal [lit. c)] ____ 171
§4. Concediul pentru formare profesională [lit. d)] ____ 171
§5. Concediul de acomodare în vederea adopției și concediul de îngrijitor ____ 172
§6. Participarea la grevă [lit. f)] ____ 173
§7. Absența nemotivată ____ 174
Secțiunea a 4-a. Suspendarea din inițiativa angajatorului ____ 175
§1. Șomajul tehnic (reducerea sau întreruperea temporară a activității) ____ 175
§2. Suspendarea în temeiul art. 52 alin. (1) lit. b) C. muncii ____ 178
§3. Detașarea ____ 180

§4. Suspendarea avizelor, autorizațiilor sau atestărilor [art. 52 alin. (1) lit. e) C. muncii] 181
§5. Efectele suspendării 182
Secțiunea a 5-a. Suspendarea prin acordul părților (art. 54 C. muncii) *182*

CAPITOLUL IX. ÎNCETAREA CONTRACTULUI INDIVIDUAL DE MUNCĂ 184
Secțiunea 1. Încetarea de drept *185*
Secțiunea a 2-a. Încetarea contractului individual de muncă prin acordul părților *196*
Secțiunea a 3-a. Încetarea contractului individual de muncă pentru motive ce țin de persoana salariatului [art. 61 lit. a)-d) C. muncii] *199*
§1. Concedierea disciplinară – art. 61 lit. a) C. muncii 199
§2. Arest preventiv sau arest la domiciliu mai mare de 30 de zile – art. 61 lit. b) C. muncii 200
§3. Inaptitudine fizică și/sau psihică – art. 61 lit. c) C. muncii 201
§4. Necorespunderea profesională – art. 61 lit. d) C. muncii 202
§5. Aspecte procedurale 204
Secțiunea a 4-a. Concedierea pentru motive care nu țin de persoana salariatului – art. 65 și urm. C. muncii *206*
Secțiunea a 5-a. Interdicțiile de concediere (art. 59-60 C. muncii) *233*
§1. Interdicții absolute 233
1.1. Efectele juridice și consecințele practice 234
1.2. Exercitarea drepturilor sindicale și a dreptului la grevă 235
§2. Interdicții relative (temporare) 236
2.1. Incapacitatea temporară de muncă 237
2.2. Carantina 237
2.3. Sarcina (graviditatea) 237
2.4. Concediul de maternitate 238

2.5. Concediul pentru creșterea și îngrijirea copilului. Alte tipuri de protecție 238
2.6. Protecția liderilor sindicali 239
2.7. Concediul de odihnă 239
§3. Excepții de la interdicțiile de concediere [art. 60 alin. (2) C. muncii] 239
3.1. Protecția liderilor sindicali și testul de proporționalitate 241
3.2. Protecția maternității și egalitatea de tratament 241
3.3. Protecția sănătății și incapacitatea temporară de muncă 242

CAPITOLUL X. DEMISIA 243
Secțiunea 1. Definiție, natură juridică și principii 243
Secțiunea a 2-a. Termenul de preaviz 246
Secțiunea a 3-a. Momentul încetării contractului 247

CAPITOLUL XI. JURISDICȚIA MUNCII 248
Secțiunea 1. Definiție 248
Secțiunea a 2-a. Părțile în conflictul de muncă 248
Secțiunea a 3-a. Termene pentru formularea cererilor 249
Secțiunea a 4-a. Competența instanțelor 250

CAPITOLUL XII. RĂSPUNDEREA JURIDICĂ ÎN DREPTUL MUNCII 252
Secțiunea 1. Regulamentul intern 252
§1. Noțiune și natură juridică 252
§2. Obiectul Regulamentului intern și al Regulamentului de organizare și funcționare 253
§3. Competența de elaborare. Consultarea partenerilor sociali și echipa de redactare 254
§4. Problema sancțiunii pentru lipsa consultării a generat controverse 254
§5. Conținutul minim obligatoriu (art. 242) 255
§6. Informarea salariaților și opozabilitatea (art. 243) 257

§7. Modificarea Regulamentului intern (art. 244) _____ 257
§8. Controlul conținutului și procedura de contestare (art. 245) _____ 258
§9. Termene pentru întocmire și situații particulare (art. 246) _____ 258
Secțiunea a 2-a. Răspunderea disciplinară _____ *259*
§1. Abaterea disciplinară și prerogativa disciplinară a angajatorului _____ 259
§2. Sistemul sancțiunilor disciplinare în dreptul comun (art. 248 C. muncii) _____ 261
§3. Interdicția amenzilor și natura reducerilor salariale_____ 263
§4. Condițiile răspunderii disciplinare – abaterea disciplinară _____ 264
§5. Distincția dintre viața privată și viața profesională _____ 265
§6. Cazuri de nerăspundere disciplinară_____ 267
§7. Individualizarea sancțiunii (art. 250)_____ 268
§8. Rațiunea și rolul cercetării disciplinare_____ 268
§9. Etapele cercetării disciplinare prealabile _____ 270
9.1. Sesizarea _____ 270
9.2. Persoana sau comisia împuternicită _____ 271
9.3. Convocarea salariatului _____ 272
9.4. Etapa audierii _____ 274
9.5. Asistarea salariatului_____ 276
9.6. Procesul-verbal și raportul final _____ 277
§10. Abaterea disciplinară și vinovăția _____ 278
§11. Individualizarea sancțiunii disciplinare (art. 250 C. muncii) _____ 279
§12. Decizia de sancționare disciplinară – art. 252 C. muncii _____ 281
12.1. Termenele pentru aplicarea sancțiunii [alin. (1)]_____ 282
12.2. Natura juridică și calculul termenelor _____ 282
12.3. Conținutul deciziei de sancționare – art. 252 alin. (2) C. muncii _____ 283
12.4. Comunicarea deciziei și efectele acesteia – art. 252 alin. (3) C. muncii _____ 286

12.5. Contestarea deciziei – art. 252 alin. (5) C. muncii ____ 287
12.6. Controlul proporționalității – înlocuirea sancțiunii disciplinare de către instanță_____ 287
Secțiunea a 3-a. Răspunderea patrimonială a angajatorului și a salariatului _____ 288
§1. Condițiile răspunderii angajatorului (art. 253 C. muncii) _____ 288
§2. Răspunderea patrimonială a salariatului (art. 254-259 C. muncii) _____ 289
§3. Restituirea sumelor nedatorate si bunurilor necuvenite_____ 293
§4. Rețineri salariale ca modalitate de recuperare a prejudiciului _____ 293
§5. Situația schimbării angajatorului și continuării reținerilor _____ 294
Secțiunea a 4-a. Răspunderea contravențională în dreptul muncii – art. 260 C. muncii_____ 294
Secțiunea a 5-a. Răspunderea penală în dreptul muncii – art. 264 C. muncii _____ 297
§1. Alin. (1) – Stabilirea repetată a salariului sub nivelul minim brut pe țară _____ 297
§2. Alin. (2) – Refuzul nejustificat de a prezenta documente _____ 298
§3. Alin. (3) – Împiedicarea accesului organelor de control _____ 298

CAPITOLUL XIII. TIMPUL DE LUCRU SI DE ODIHNĂ_____ 300
Secțiunea 1. Timpul de muncă. Definiție_____ 300
Secțiunea a 2-a. Durata timpului de muncă _____ 301
§1. Reguli speciale pentru tineri _____ 301
§2. Repartizarea timpului de lucru _____ 302
§3. Durata maximă și perioadele de referință _____ 303
§4. Activități cu program atipic (ture)_____ 304
§5. Programul de lucru inegal _____ 305
§6. Programul individualizat de muncă_____ 306

Secțiunea a 3-a. Munca suplimentară *309*
§1. Reglementarea anterioară și diferențele față de actualul Cod al muncii 310
§2. Condițiile efectuării muncii suplimentare 310
§3. Compensarea muncii suplimentare 312
§4. Regimul aplicabil tuturor categoriilor de salariați 312
§5. Interdicții 313
Secțiunea a 4-a. Munca de noapte *313*
§1. Durata muncii de noapte și perioada de referință 314
§2. Obligațiile angajatorului 315
§3. Recompensarea muncii de noapte 315
§4. Examenul medical și protecția sănătății 316
§5. Interdicții 316
Secțiunea a 5-a. Repausul săptămânal *317*
Secțiunea a 6-a. Concediul de odihnă *320*
§1. Natura juridică 320
§2. Consecințele nerespectării regimului legal 321
§3. Durata concediului 321
§4. Perioade asimilate muncii efective 322
§5. Concedii suplimentare 322
§6. Programarea și efectuarea concediului de odihnă (art. 148-149 C. muncii) 323
§7. Indemnizația de concediu – art. 150 C. muncii 323
§8. Întreruperea concediului (art. 151 C. muncii) 323
§9. Alte zile libere și concedii speciale 324
9.1. Evenimente familiale deosebite – art. 152 C. muncii 324
9.2. Concediul de îngrijitor – art. 152^1 C. muncii 325
9.3. Absențe justificate pentru urgențe familiale – art. 152^2 C. muncii 325
9.4. Concediul fără plată – art. 153 C. muncii 326
9.5. Concediul paternal – art. 153^1-153^2 C. muncii 326

CAPITOLUL XIV. SALARIUL: NOȚIUNE, STRUCTURĂ, REGIM JURIDIC _____ 327
Secțiunea 1. Salariul de bază: rolul de nucleu al remunerației _____ 327
Secțiunea a 2-a. Indemnizațiile: compensații și plăți adiționale _____ 328
Secțiunea a 3-a. Sporurile: componenta compensatorie, variabilă_____ 328
Secțiunea a 4-a. Premiile și adaosurile: stimulente ale performanței _____ 329
Secțiunea a 5-a.Confidențialitatea și prioritatea la plată_____ 330
Secțiunea a 6-a. Salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată_____ 330
§1. Obligațiile angajatorului și efectele juridice _____ 331
§2. Durata aplicării și diferențierile posibile _____ 332
Secțiunea a 7-a. Plata salariului (art. 166 C. muncii) _____ 333

BIBLIOGRAFIE _____ 337